

دو نکته مهم از سخنان رهبر انقلاب

عقلانیت انقلابی علیه تحریم

فرهیختگان: دو فرزند از سخنان روز گذشته رهبر انقلاب برای کارگزاران نظام آتقدیر کاربردی و راهگشا بود که می‌توان گفت حجت تمام شد و امکان بهانه‌گیری هم پایان یافت. دو بخش پایانی سخنرانی دیروز در جمع اعضای خانواده و مسئولان ستاد گرامی‌داشت سالگرد شهادت حاج قاسم، یکی تأکید بر حفظ اتحاد ملی بود و دیگری درخصوص ماجرای تحریم‌ها. رهبر انقلاب در اولی پس از تأکید بر اینکه باید صدای ملت در امور مهم کشور واحد باشد، گفتند: «مسئولان نباید این اتحاد و هم‌صدایی مردم را از بین ببرند و ملت را تکه‌تکه کنند، بلکه باید هر سه قوه به‌ویژه رؤسای آنها با هم افزایی و همکاری، اتحاد ملی را روزبه‌روز تقویت کنند.» در این خصوص البته رهبری نقدی هم به مسئولان کشور که ظاهراً در اینجا خطاب‌شان سران قوا به‌ویژه رئیس‌جمهور است، کردند و گفتند: «اختلافات خود را با مذاکره یا یکدیگر حل کنید. مگر نمی‌گویید باید با دنیا مذاکره کرد، آیا نمی‌شود با عنصر داخلی مذاکره و اختلافات را حل کرد؟»

در فرزند دوم رهبری از اینکه رفع تحریم دست دشمن است ولی خنثی‌سازی آن دست خودمان، گفتند و تأکید کردند: «بنابراین باید بیش از آنکه به فکر رفع تحریم باشیم بر خنثی کردن آن تمرکز کنیم. البته نمی‌گوییم دنبال رفع تحریم نباشیم، چراکه اگر بتوان تحریم را رفع کرد، حتی یک‌ساعت هم نباید تأخیر کنیم، اگرچه اکنون چهار سال است که تأخیر شده و از سال ۹۵ که بنا بود همه تحریم‌ها یک‌باره برداشته شود، تا امروز نه‌تنها تحریم‌ها برداشته نشد بلکه زیادتر هم شد. اگر بتوان با روش درست، عاقلانه، ایرانی-اسلامی و عزتمندانه تحریم‌ها را برطرف کرد باید این کار را انجام داد اما تمرکز عمده باید بر خنثی‌سازی تحریم‌ها باشد که ابتکار آن به‌دست شما است.» این دو عنوان هرچند ریشه در گذشته و مناسبات حاکم بر مسئولان قوای سه‌گانه دارد اما بیشتر از هر زمان دیگر دواوی دردی است که سختی تحمل آن یک‌یک می‌رود و رانجیده خاطر کرده و این روزها دوباره اوج گرفته است.

دعوت به مذاکره داخلی

با مشخص شدن ترکیب مجلس یازدهم که غالب نمایندگان از جبهه منتقدان دولت بودند در فضای سیاسی یک دو قطبی غیررسمی شکل گرفت و خیلی‌ها گفتند مجلس و دولت، آب‌شان در یک جوی نخواهد رفت چالشی که بعداً با ریاست رقیب سنتی حسن روحانی یعنی محمدباقر قالیباف بر پارلمان تشدید هم شد و پیش از وقوع هر اتفاقی، این تحلیل‌ها و پیش‌بینی‌های رسانه‌ای بودند که بر فضای تعامل دو قوه سایه بیندازد. کار خود را به‌تدریج آغاز

کرد همه دیدند که تحلیل‌ها آنچنان بیراه هم نبوده است. با گذشت زمان تعارضات که البته طبیعی هم بود آغاز شد و حتی آن دوگانگی‌ها و چالش‌هایی که در هر شرایطی ممکن بود رخ بدهد این بار در چارچوب همین دو قطبی تعریف شد بعداً البته قدری این فضا شدت گرفت، با عدم حضور چند باره رئیس‌جمهور در جلسات پارلمان که مهم‌ترین مصادیقش دفاع از وزیر پیشنهادی صمت و سپس ماجرای تقدیم لایحه بودجه بود بر طبل این حاشیه‌ها کوبیده شد و نهایتاً در ماجرای تصویب طرح پرداخت یارانه برای تأمین کالاهای اساسی و مهم‌تر از آن فرآیند تصویب طرح اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها رسماً دو قوه در مقابل یکدیگر قرار گرفتند. البته در جریان طرح دوم این چالش جدی‌تر هم شد تا جایی که حواشی و تبعات آن فراتر از یک مساله داخلی فضای سیاست خارجی ما را هم تحت تأثیر قرار داد.

در این خصوص حالا رهبر انقلاب توصیه کردند که مسئولان

و ضروری مردم است باید هرچه زودتر با پایان درگیری دولت و مجلس تعیین تکلیف شود.

شکستن یک دو قطبی جعلی

نکته دوم که شاید محوری‌تر هم باشد و گره‌گشای یک دو قطبی غیرواقعی در مساله سیاست خارجی است نوع و الگوی مواجهه کشور با تحریم‌های آمریکاست. یک دو قطبی دروغین و کاذب همیشه در سیاست خارجی ما وجود داشته بدین صورت که گفته می‌شده برخی در داخل مخالف لغو تحریم‌ها هستند و از راه هرگونه مذاکره‌ای را مسدود می‌دانند و گروه دیگر در مقابل این جمع موافق رفع تحریم‌ها هستند و مدافع مذاکره. در جریان فشار حداکثری آمریکا که با حضور دونالد ترامپ در کاخ سفید همراه بود هرچند به‌دلیل حماقت‌های ترامپ مخصوصاً بعد از ترور سردار شهید سلیمانی، این دو قطبی قدری کمتر شدا اما همچنان وجود داشت و حالا

قوا به‌جای تشدید این اختلافات و بگو‌مگو‌ها که حتماً بر وجوه مختلفی از زندگی مردم تأثیر خواهد گذاشت و احتمال منافع ملی را هم خدشه‌دار خواهد کرد به‌گفت‌و‌گو بنشینند و از مجادله رسانه‌ای پرهیز کنند. طبیعتاً این حرف درستی است دولتی که مدعی توانمندی در مذاکره با کشورهای خارجی و موفقیت در رسیدن به توافق‌ات مختلف را دارد حتماً باید قبل از آن بتواند دیگر قوا را برای تأمین منافع ملی با خود همراه کرده تا در مسائلی مهم مانند سرانجام برنامه یک‌صدای واحد از کل کشور شنیده شود نه اینکه یک قوه طرحی را برای فشار آوردن به طرف خارجی در فرآیند انجام تعهدات خود ذیل توافق هسته‌ای تصویب کند و قوه دیگر بگوید من تفسیر خودم را دارم و به‌عبارتی مجری قانون نخواهم بود، قانونی که البته با عدم ابلاغ از سوی رئیس‌جمهور سرنوشتش مشخص شده بود. البته طرح کالابریگ الکترونیکی که حالا قانون هم شده وضعیت مشابهی دارد و از آنجایی که از نیازمندی‌های فوری

نصرت‌الله تاجیک در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

راحت‌کردن زندگی مردم ایران هدف مذاکرات باشد نه مذاکره برای مذاکره

به‌نظر شما دولت چگونه تلاش خواهد کرد از این فرصت داخلی و بین‌المللی استفاده کند؟

طبیعی است که دولت باید تلاش کند از این فرصت داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی مخصوصاً انتخاب بایدن و رفتن ترامپ استفاده کند و از سوی دیگر اینکه آمریکا چگونه می‌خواهد به تعهدات برجامی عمل کند، بسیار مهم است و نیازمند یک مسئولیت‌پذیری از سوی دولت آمریکاست که لطمه و ضربه‌ای را که دولت قبلی آمریکا به ایران و حاصل تلاش آنها وارد کرد، جبران کند.

اگر دولت جدید آمریکا نخواهد به شرایط ایران تن دهد، طبیعی است مسئولیت اقدامات ایران برعهده بایدن است، همان‌گونه که ترامپ با خروج از برجام نه‌تنها از یک موافقتنامه چندجانبه خارج شد بلکه قطعنامه ۲۲۳۱ که قطعنامه پشتیبان برجام بود را نیز زیرپا گذاشت و این روند در ادامه موجب کاهش تعهدات ایران شد. بنابراین درحال حاضر پیام خارجی این امر بیشتر متوجه آمریکا است اما درعین حال این جامعه بین‌المللی است که باید مسئولیت این امر را به‌صورت مشخص برعهده بگیرد و از این فرصت که ایران فراهم کرده استفاده کند و به اجرای برجام و انجام تعهدات بازگردد.

خواست رهبری این است که دولت با اسباب سیاست خارجی منافع ملی را تأمین کند

رهبری این نکته را نیز عنوان کردند که شما اگر مذاکره بلند هستیید چرا در داخل مذاکره نمی‌کنید که به‌نظر می‌رسد این نقد خطاب به دولت و مجلس و اختلافات اخیر درباره مصوبه برجامی باشد، نظر شما چیست؟

این کاملاً یک رویکرد صحیح و عمل‌گرایانه است؛ رهبری با صحبت‌های خود می‌خواهند دولت با اسباب سیاست خارجی منافع ملی را تأمین کند و از سوی دیگر سیاست خارجی زمانی می‌تواند منافع حداکثری را تحقق بخشد که از پشتوانه انسجام داخلی و ملی به شکل حداکثری برخوردار باشد؛ بنابراین اختلاف و انتقاد کار اشتباهی نیست اما مهم نحوه حل اختلاف است. درواقع مهم این است اگر کسی انتقاد می‌کند و نظر مخالفی دارد نظر کارشناسی باشد و براساس منافع ملی و نه جناحی، بخواهد این اختلاف را حل کند.

مصوبه اخیر مجلس در زمینه اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها را می‌توان با رویکرد قوی کردن دست دولت در مذاکرات نیز تحلیل کرد و از این رو این مصوبه مجلس امری به کل منفی نیست و بهتر است نیمه پر لیوان را هم ببینند.

نصرت‌الله تاجیک، دیپلمات و سفیر سابق کشورمان در اردن و کارشناس مسائل بین‌الملل در گفت‌وگو با «فرهیختگان» به تحلیل سخنان رهبر انقلاب در زمینه خنثی‌سازی تحریم‌ها و مذاکره در داخل پرداخت که مشروح آن در ادامه آمده است.

///

رهبر انقلاب روز گذشته سخنانی را درباره لزوم خنثی‌سازی تحریم‌ها مطرح کردند و فرمودند اگر می‌توانید تحریم‌ها را بردارید، یک لحظه هم صبر نکنید ولی خنثی کردن آن بهتر است، با توجه به اینکه ایشان مسیر رفع تحریم‌ها را نبستند اما از طرف دیگر توصیه کردند درباره مرتکب اشتباه نشوید، تحلیل شما درباره این بخش از صحبت‌های رهبری چیست؟

این دوامین رویکرد رهبری در یکی دو هفته اخیر است که براساس رویکرد واقع‌گرایانه اتخاذ شده است. رویکرد اول ایشان در این زمینه موافقت با بررسی مجدد لایه‌های باقی‌مانده از FATF در مجمع تشخیص مصلحت نظام بود و دومی هم سخنان روز گذشته ایشان است که بیان کردند اگر با مذاکره، تحریم‌ها رفع می‌شود لحظه‌ای نباید درنگ کرد که این امر یک پیام داخلی و یک پیام خارجی دارد. پیام داخلی این است که دست دولت را در مقابل آن دسته از مخالفان دولت و نظام که قائل به مذاکره با آمریکا نیستند، باز می‌گذارد و جنبه خارجی آن نیز این است که اگر مذاکره به رفع تحریم منجر می‌شود، نباید درنگ کرد لذا این امر دقیقی است. ایران را برجام را برای یک تعامل سازنده با جامعه بین‌المللی پذیرفت و امضا کرد و به تعهدات خود نیز پایبند بود ولی وقتی بی‌عملی و خروج ترامپ و کم‌کاری اروپا را دید، اقدام به کاهش تعهدات کرد. این موضوع نشان از آن دارد که ما مذاکره برای مذاکره نمی‌کنیم بلکه مذاکره را برای یک هدفی دنبال می‌کنیم که آن راحت کردن زندگی مردم ایران و قرار گرفتن توسعه سیاسی، اجتماعی و اقتصادی ملت ایران روی ریل صحیح است.

البته ما در گذشته یک اشتباه فاحش انجام دادیم و اقتصاد خود را به‌گونه‌ای رقم زدیم که باید نه‌تنها تک‌محمولی باشیم بلکه باید این محصول را بفروشیم و زندگی مردم را اداره کنیم.

آمریکا مدعی است کالاهای اساسی مردم مخصوصاً دارو و مواد غذایی تحریم نیست درحالی که ما نمی‌توانیم پول حاصل از فروش نفت را به داخل مملکت بیاوریم و طبیعی است که نمی‌توانیم این اقلام ضروری را نیز خریداری کنیم؛ بنابراین عملاً تحریم هستم. در چنین شرایطی راه عقلانی این است که ما سناریوهایی را طراحی کنیم که بتوانیم برای کسب حداکثری منافع ملی همچنان پایبند رویکرد اساسی خود برای همکاری با جامعه بین‌المللی باشیم و از این رو درحال حاضر از یک تعامل دست دولت باز است.

سفیر پیشین ایران در ایتالیا در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

دولت درک خود را از موضوعات ملی شفاف کند

باید به او مدال تقدیم کرد، درحالی که اگر قرار باشد تحریم‌ها به ازای تسلیم رفع شود، این رانه حضرت آقا تأیید می‌کنند و نه ملت ایران!

رهبری این نکته را نیز عنوان کردند که شما اگر مذاکره بلند هستیید چرا در داخل مذاکره نمی‌کنید که به‌نظر می‌رسد این نقد خطاب به دولت و مجلس و اختلافات اخیر درباره مصوبه برجامی باشد، نظر شما چیست؟

واقعت درستی است. شما وقتی می‌خواهید مذاکره کنید، نماینده کلیت نظام و ملت ایران هستیید و رویکرد نظام را نمایندگی می‌کنید؛ از این رو رهبری معظم، امام جامعه و زبان مطالبه‌گر ملت است و روی این مواضع ایستاده‌اند که لازمه این امر این است که انسجام لازم را داشته باشید و اگر جناحی برخورد کرده و به‌عنوان جریان سیاسی مذاکره کنید، قطعاً نه در آن صحنه می‌توانید دستاورد داشته باشید و نه در داخل می‌توانید پشتیبانی شوید.

اگر آقایان مذاکره‌کننده هستند ابتدا مساله را در محیط داخلی حل‌وفصل کنند

بنابراین به فرموده حضرت آقا اگر این مسئولان مذاکره‌کننده هستند، ابتدا باید مساله را در محیط داخلی حل‌وفصل کنند چرا که منافع امنیت ملی جناحی نیست و فراجناحی است.

وقتی بحث از امنیت ملی و منافع ملی می‌شود یعنی جناح و مذهب و قوم و قبیله رنگ می‌بازد و ایرانی به ماهو ایرانی در جغرافیای سیاسی مطرح می‌شود، لذا اگر آقایان این ظرفیت و بصیرت سیاسی را دارند که منافع ملی و امنیت ملی را در یک چنین افقی نگاه کنند، بسیار مهم و رو به جلو خواهد بود.

دولت پس از این سخنان رهبری درک خود را از موضوعات ملی و داخلی روشن و شفاف کند

رفتار دولت پس از این سخنان رهبری باید چگونه تنظیم شود؟

اگر اینها ادعای مذاکره، پایبندی به قانون اساسی و منافع ملی و آرمان‌های حضرت امام(ره) را دارند، قطعاً باید نوع نگاه و گفت‌و‌مان، دریافت و درک خود را از موضوعات ملی و کلیدی در داخل روشن و شفاف کنند و بعد با این پشتوانه ملی بر سر میز مذاکره بنشینند و برای لغو و رفع تحریم‌ها تلاش کنند و در این صورت اگر نتوانستند نه‌شمارت خواهند شد و نه پشت آنها خالی می‌شود. درواقع می‌توانند بیان کنند در این مسیر چقدر دستاورد داشته و تا چه حدی نتوانسته‌اند و از این رو نیز به‌آمارسازی و آدرس غلط و حواله دادن به آب و صابون نیز نخواهد بود.

با چنین رفتاری از سوی دولت، اگر مشکلی هم باشد کلیت نظام شامل رهبری و ملت ایران پشت‌سر تیم مذاکره‌کننده و دستگاه‌های اجرایی قرار می‌گیرند. بنابراین معتقدم گام اول را باید در سطح نخبگان رسمی در کشور که سه‌قوه را شامل می‌شود، برداشت تا ابتدا گفت‌و‌مان و رویکرد واحد شکل بگیرد و بعد سر میز مذاکره حاضر شد.

ابوالفضل ظهروند، کارشناس مسائل بین‌الملل و سفیر پیشین ایران در ایتالیا در گفت‌وگو با «فرهیختگان» به بیان نکاتی پیرامون سخنان مهم رهبر انقلاب درباره ابعاد مذاکره و خنثی‌سازی تحریم‌ها و مذاکره داخلی مسئولان با یکدیگر پرداخت که در ادامه از نظر می‌گذرانید.

///

رهبر انقلاب روز گذشته سخنانی را درباره لزوم خنثی‌سازی تحریم‌ها مطرح کردند و فرمودند اگر می‌توانید تحریم‌ها را بردارید، یک لحظه هم صبر نکنید ولی خنثی کردن آن بهتر است، با توجه به اینکه ایشان مسیر رفع تحریم‌ها را نبستند اما از طرف دیگر توصیه کردند درباره مرتکب اشتباه نشوید، تحلیل شما درباره این بخش از صحبت‌های رهبری چیست؟

این فرمایش حضرت آقا شفاف‌تر از گذشته مسیر کار را برای دولت، نظام و سیاست کلی آن تعیین می‌کند. هیچ‌کس در کشور طرفدار تحریم نیست که آقای روحانی دائم‌دم از کاسهی تحریم می‌زند لذا باید ریشه‌یابی کنیم که تحریم ناشی از چه مولفه‌ای است و آیا این مولفه به اشتباه‌های این مجموعه و ماهیت ایران برمی‌گردد یا به ماهیت طرف مقابل و اینکه اهداف تحریم چیست؟

درواقع باید بررسی شود آیا ما امکان برقراری پلی با غرب و آمریکا را داریم که بر اساس آن رضایت طرف مقابل تأمین شود و ما مشمول تحریم نشویم؟ اینکه رهبر انقلاب در گذشته نیز اشاره کردند تعارضی که ما با غرب داریم یک تعارض جوهری است، بسیار مهم است چرا که این تعارض جوهری سبب می‌شود غرب تحمل و شکنجی‌بایی تعامل با ایران رانداشته باشد و از سوی دیگر ایران نیز از خود این ضعف را نشان داده است که تحریم بر او اثر دارد.

شما در جایی می‌توانید تحریم را به فرصت و آن را به ظرفیتی برای طرف مقابل تبدیل کنید که متأسفانه در سال‌های اخیر تحریم به‌عنوان ابزار و اهرم فشار علیه ایران موثر تداعی شده است و برخی مسئولان نشان دادند ایران تحریم‌پذیر است و تحریم‌ها می‌تواند رفتار و مواضع ایران را تغییر دهد.

نتیجه موثر نشان دادن تحریم‌ها

سبب چه رفتاری از سوی آمریکا شده است؟

این مسیر به‌عنوان یک مسیر فرآینده در دستور کار آنها تشدید شد و خزانه‌داری آمریکا دفتر خاصی را برای تحریم ایران شکل داد درحالی که جایی برای تحریم کردن باقی نمانده است.

مردم و رهبر انقلاب رفع تحریم در قبال تسلیم شدن را تأیید نمی‌کنند

بنابراین اگر بدون از دست دادن ظرفیت‌های ملی و بدون اینکه خطوط قرمز را زیرپا بگذاریم، بتوانیم تحریم را لغو کنیم، حتماً باید استقبال کرد و کسی که این کار را صرفاً با مذاکره ضمن حفظ منافع و مصالح ملی انجام دهد